

Poštnina plačana v gotovini.

CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN.

NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 5.

ŠTEV. 9-10.

SEPTEMBER-OKTOBER 1931.

LETO XII.

XXXIV. občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani dne 8. oktobra 1931

Predsednik dr. Jakob Mohorič je ob 9.15 otvoril občni zbor, ugotovil sklepčnost, ker je bilo zastopanih 84 društev. Pozdravi vse navzoče, zlasti zastopnika kr. banske uprave v Ljubljani g. Ribičiča, dalje zastopnika Katoliške akcije in ostale delegate. Zahvali se vsem dobrotnikom in sodelavcem, kateri so z darovi, drugi pa s sodelovanjem pomagali vršiti kulturno delo med našim ljudstvom. Celo leto je vladala harmonija tako v glavnem odboru, kakor tudi med centralo in vsemi zvezami ter včlanjenimi društvi. Ker živimo v časih, ko je pomanjkanje krščansko socialne ljubezni tako občutno, ker trka na vrata zima, ki bo s svojimi zahtevami najbolj prizadela brezposelne, zato se je Prosvetna zveza odločila, da bo njena glavna naloga v bodočem letu socialna in karitativna. S tem Prosvetna zveza izpolnjuje tradicijo svoje prednice Slov. krščanske socialne zveze, obenem pa izpolnjuje željo sv. Očeta, prevzvišenega knezoškofa, pa tudi željo osrednje vlade, da skuša odpomoči sodobni bedi. Nato preide na dnevni red, ki obsega kot prvo točko čitanje zapisnika XXXIII. občnega zbora. Občni zbor sprejme predlog, da ta točka dnevnega reda odpade, zato preide takoj k drugi točki, poročilo taj-

ništva Prosvetne zveze. Poročilo poda tajnik Vinko Zor:

V največji nevarnosti je danes ideja občestva. Manjka ji namreč tega, kar to idejo druži, t. j. vere in ljubezni. Vsled tega ni čuda, da je poglavar katoliške cerkve spoznal to nevarnost in je nujno zahteval, da preidejo kršč. organizacije k živemu organizmu. Ako se posreči pravočasno zajeziti nadaljnjo razkosanost in razcepljenost, ki vodi na stran pöta in če se posreči prebuditi sodobno človeštvo k ideji skupnosti, šele potem smemo upati na boljše čase. Sodobna naloga PZ je torej poživitev posameznih članov, posameznih društev, vse pa usmeriti proti enemu cilju. Prav temu namenu so služile letošnje versko prosvetne prireditve: tako proslava sv. Avguština, kakor tudi proslava 1500 letnice efeškega koncila na Brezjah. Verska poglobitev, tesno življenje s cerkvijo je prišlo ob tej priliki do vidnega izraza.

Časi, ko se je mislilo, da se širi izobrazba edino le s posredovanjem znanosti, so minuli. Izobrazba je rast, je procvit osebnosti, ki korenini v notranjosti človeka, izobrazba je organski razvoj in je življenje iz svetovnega nazora. Svetovni nazor pa mora družiti

naravno in nadnaravno v harmonično enoto. O pravi izobrazbi smemo govoriti samo takrat, kadar ta poganja iz najglobljega, kar je v človeku skritega. Zato prava izobrazba in prosveta služi Bogu. Vsaka druga kultura pa služi človeški častihlepnosti. Na teh temeljih so bili zgrajeni tudi prosvetni tabori v Grobljah, Novem mestu in Škofji Loki.

Kako zna naše ljudstvo ceniti svoje kulturne delavce, one, ki orjejo ledino in polagajo seme v razore, je pokazala 60 letnica Fr. S. Finžgarja, katero je PZ proslavila v Ljubljani 8. februarja in je odjeknila po vsej Sloveniji. 120 društev je sledilo klicu PZ in po svojih možnostih proslavilo našega vnetega, idealnega prosvet, delavca in pisatelja lepih ljudskih iger in povesti.

PZ noče samo med štirimi stenami navajati člane k socialnemu udeleževanju, človek mora stopiti danes na ulico, k onim ljudem, ki leže oropani in ranjeni ob potih in cestah. Vsled tega je organizirala v teh, na ljubezni tako revnih časih, socialni dan, da vzgoji socialnih sodelavcev, da jih izobrazbi za socialno udeleževanje. PZ noče prepušči revolucionarnim silam mamonizma, socializma in komunizma ne kmeta, ne delavca, ne meščana. S skrbjo opazamo, da je izginil duh bratske ljubezni iz današnjega gospodarskega življenja. Na eni strani vidimo podjetnika, meščana, vidimo one, ki v izobilju žive, na nasprotni strani pa vidimo delavca, kmeta in trpeče brezposelne. Ker ne more ne gospodarska, ne socialna politika staviti mostov, ker jih skoraj božji klic ljubezni ne dosega več, morajo pač tudi naše organizacije nastopiti, da pomagajo utirati pot krščanskemu sporazumu in da gradijo mostove, po katerih bi se stanovi zblížali. Ker hoče tudi PZ vršiti socialno delo v zvezi z ljudstvom in za ljudstvo, prav zato smo dali danes na program važno predavanje, o sodobnih socialnih nalogah prosvetnih društev. Šli bomo še dalje in predlagali bomo, da naj sleherno društvo določi v bodočem odboru odbornika, kateremu bo naložena socialno-karitativna skrb v župniji. PZ je na ta način, da je priredila socialni dan v Grobljah, najlepše

praznovala jubilej socialne okrožnice Rerum novarum in hoče z bodočim delom tudi popularizirati smernice okrožnice »Quadragesimo anno«.

Vse letošnje prireditve so poživele med članstvom zavest skupnosti, medsebojne vzajemnosti, poglobila so se krščansko socialna načela, poglobila se je tudi domovinska ljubezen.

Kakor so razveseljivi vidni uspehi javnih prireditev, niso nič manj veseli podatki o tihem, nevidnem, notranjem delu včlanjenih društev. Odbor PZ je v 32 sejah reševal tekoče zadeve, priredil je več anket o sodobnih potrebah PZ, zlasti se je trudil, da bi dobil čim jasnejšo in popolnejšo sliko socialno kulturnih in gospodarskih razmer med našim ljudstvom. Nujno je potrebno, da mora tisti, kateri hoče v gotovem kraju naše domovine vršiti izobraževalno delo, katero naj vodi do gotovega cilja, imeti pred seboj jasno sliko razmer in to duhovnih, gospodarskih in socialnih. Šele na podlagi teh se je mogoče odločiti za praktično delo. Skušnja nam je pokazala, da se more svobodno izobraževalno delo uspešno vršiti le tam, kjer je navezano na žive razmere. Vsled tega je bil odbor mnenja, da je potrebno poslati okrožnice, na podlagi katerih bi bilo mogoče spoznati stanovske razmere, krajevne zanimivosti, ljudsko umetnost itd. Šele na podlagi tega upogleda na dejanske razmere bo mogoče z večjim uspehom vršiti izobraževalno delo med odraslimi. Na to okrožnico smo dobili precej odgovorov. Centrala je priredila v Ljubljani 22 prosvetnih večerov in dve slavnostni akademiji. Oživelimo smo »Društvenika«, ki je namenjen članom prosvetnih društev in izhaja kot priloga »Domoljuba« v 36.000 izvodih. Da se je moglo to glasilo poživeti, gre predvsem zahvala uredništvu »Domoljuba«, kakor tudi Katol. tiskovnemu društvu. Vpeljali smo nove znake, kateri so bili odobreni od kr. banske uprave na podlagi § 94. uredbe ministrstva za notranje posle. Tudi društveni koledarček je dosegel lepe uspehe. Pisarna je prejela in odposlala 7121 dopisov, dalje smo odposlali 16 okrožnic v 3515 izvodih. Za božič, kakor tudi za veliko noč je

pisarna zbrala lepo število slovenskih knjig, revij, listov, pesmaric in raznih iger ter jih poslala našim izseljencem v Francijo, Belgijo, Holandijo in Nemčijo.

Izposojevalnica diapozitivov, filmov in plošč.

PZ je po svojih možnostih posvečala veliko pozornost filmu kot važnemu kulturnemu faktorju. Seveda še z daleka ne dosegamo Francozov, Nemcev, Čehov in Poljakov, ki se zlasti zadnja leta udeležujejo na katoliško kinematografskem polju. V Parizu se je vršil od 21. do 25. septembra IV. katoliški filmski kongres, kateremu je predsedoval pariški nadškof kardinal Verdier, vso akcijo pa vodi kanonik Reymond. V misijonskem paviljonu na razstavi je bila cela vrsta predavanj o misijonskem filmu, ki je prav s tem kongresom postal središče svetovnega zanimanja. Naslednje predavanje je bilo posvečeno zvočnemu filmu, končno se je načelo vprašanje o ozkem Pathé Baby filmu. Na čelu mednarodnemu katol. kinematografskemu uradu stoje Francozi s kanonikom Reymondom. Podjetje katoliškega »Leo Filma v Münchenu« se dokaj povoljno razvija. Začel je izdelovati celo zvočne filme. Izdal je letos za proslavo sv. Elizabete film pod naslovom »Sv. Elizabeta v današnjih dneh«. PZ se je za ta film zanimala, toda vsled velikih izdatkov, ki bi dosegli do 30.000 Din, se za nakup nismo mogli odločiti. Nabavili pa smo v preteklem letu skupno 18 filmov, med temi so zlasti sledeči filmi priporočila vredni: Fabiola, Križarska vojska in mladinski film Moj fant. Izposodili smo skupaj 171 normalnih filmov, malih P. Baby pa 335. Zbirka diapozitivov šteje sedaj 298 serij s 9692 diapozitivi, izposojenih je bilo 506 serij, zbirka gramofonskih plošč, katera je bila v preteklem letu na novo organizirana, ima na razpolago 45 plošč. S tem področjem smo začeli vsled tega, ker dobiva gramofonska plošča na področju ljudske prosvete vedno večji pomen. Ugoden razvoj ovira dejstvo, da nimamo v naši državi samostojne produkcije. Plošče so nabavljene večinoma

pri »Musici Sacri« v Berlinu, izposojenih pa je bilo 156 plošč.

Potovalni odsek.

Potovalni odsek PZ se je ustanovil 26. novembra 1930. Deluje pod predsedstvom prof. Janka Mlakarja. Prav ta odsek pridobiva vedno večji pomen za delovanje Zveze. Kdor hoče namreč poznati svoj dom in življenje svojih rojakov, ta mora potovati. Potovanje je postalo važen kulturni faktor, ker nudi nazorno znanje s pomočjo doživetja ter na zelo lahek in enostaven način pripomore, da človek spozna kulturne vrednote tudi drugih narodov. Potovanje v tujino je prav tako poučno zlasti za onega, ki primerja svojo domovino s tujimi kraji ter ima stalno pred očmi obraz svojega naroda. V veliko zadovoljstvo udeležencev so izpadla potovanja v Palestino in Egipet, v Pariz na kolonialno razstavo, v Lurd in Grčijo. Za bodoče leto pripravlja naš potovalni odsek potovanje na Irsko v »Dublin na evharist. kongres, ki bo koncem meseca junija leta 1932. Obiskati nameravamo dalje najlepšo slovansko božjo pet Čenstohovo na Poljskem in si ob tej priliki ogledati tudi Krakow ter svetovno znane rudnike soli v Velički. Obdržali pa bomo tudi v bodoče vsakoletno romanje v Palestino in Egipet, v Lurd in na Trsat. Pripravlja pa se tudi večje potovanje po Dalmaciji. Vseh udeležencev, ki so se udeležili potovanj, izletov in romanj v preteklem letu je bilo do 4000.

Knjižnica.

V poslovnem letu 1930/31. se je knjižnica PZ pomnožila za 750 knjig, tako da šteje sedaj 10.051 knjig. Tekom leta se je izposodilo 19.431 knjig, in sicer slovenskih 9881, srbohrvatskih 374, nemških 9645, ostalih 131. Obiskalo je knjižnico 11.569 oseb, na mesec torej 962, dnevno 42. Knjižnica ima dalje naročenih 55 revij in 12 listov. Osrednja knjižnica se leto za letom spopolnuje, vsled tega so postali njeni prostori pretesni, kar močno ovira njen razvoj. PZ pa žrtvuje velik del podpora za njen prospeh. Nujno potreben je ka-

talog knjižnice, kajti zadnji je izšel leta 1926. Osrednja knjižnica stoji na višini sodobnih kulturno pedagoških zahtev ter odgovarja vsem religiozno etičnim načelom. Ta knjižnica je tudi kulturno vzgojno žarišče za društvene knjižnice po deželi. Obisk te knjižnice prav topla priporočamo tako ljubljanskemu občinstvu, kakor tudi deželi, zlasti opozarjamo na njo podeželsko inteligenco, katera si lahko izposodi knjige tudi za daljšo dobo.

Blagajniško poročilo.

Splošno blagajniško poročilo je razvidno iz računa bilance ter računa o dohodkih in izdatkih, katere imajo navzoči večinoma v rokah. Bilanca kaže še dokaj ugodno sliko kljub gospodarskim razmeram, ki so zavladale v preteklem poslovnem letu in ne izkazuje primanjkljaja. Poslovanje in gospodarstvo PZ je zgrajeno na trdni in solidni podlagi. Da smo mogli prebroditi za nas neugodne čase in da smo mogli nemoteno vzdrževati pisarno in knjižnico, se imamo zahvaliti v prvi vrsti našim dobrotnikom, kateri so nas v preteklem letu občutno podpirali. Spopolnili smo inventar in knjižnico, da moremo društvom v čim večji meri nuditi potrebne pripomočke za prosvetno delo.

Račun dolžnikov v aktivah bilance in na drugi strani račun upnikov v pasivah bilance izkazuje velike številke preko 1 milijona dinarjev, to pa vsled tega, ker se vse poslovanje naših pododsekov vrši preko centralne blagajne PZ. Na ta način imamo dobro kontrolo v knjigovodstvu in pa skupen pregled gibanja vseh računov naših odsekov. Promet je bil torej v preteklem letu živahen, dasi ni dosegel lanskega letnega višine ter izkazuje letos 5.519.015 Din. Račun dohodkov in izdatkov se izravna. Skupnih dohodkov je bilo 218.097 Din in prav toliko tudi izdatkov. Na članarini smo prejeli okrog 2000 Din več kot lansko leto, zanimivo je, da smo prejeli izposojevalnin knjižnice skoraj isto vsoto kot preteklo leto, razlika je samo 7 Din. Od leta 1923. izkazuje statistika od izposojevalnin knjižnice porast, ki sega do leta 1927., ko smo do-

segli maksimum 38.291 Din 44 par, od tega leta dalje pa se beleži padec sicer malenkosten, vendar vztrajen do lanskega leta. Ta padec je pripisovati pred vsem močnim konkurenčnim knjižnicam, ki imajo na razpolago dovolj finančnih virov, da izpopolnujejo svojo zalogo z najnovejšimi deli, medtem, ko smo bili mi prisiljeni vsled premajhnih podpor štediti tudi pri knjižnici.

Na izposojevalninah aparatov, filmov, diapozitivov in gramofonskih plošč smo prejeli circa 5000 Din več kakor preteklo leto iz razumljivih razlogov, ker smo tozadevni naš inventar v znatni meri pomnožili. Te vrste izposojevalnine rastejo sorazmerno z novimi nabavami aparatov, filmov in diapozitivov, kar dokazuje, da je ta panoga pri naši zvezi rentabilna. Čisti dohodki priveditev so bili v zadnjem letu nekoliko manjši kot prejšnje leto, nasprotno pa so dohodki »Vestnika« nekoliko narastli. Na podporah smo prejeli za okroglo 20.000 Din manj kot preteklo leto. V gospodarskem oziru smo torej zaključili poslovno leto povoljno. Pogled v bodočnost pa nas navdaja s skrbjo; vsled tega nujno potrebujemo intenzivnega sodelovanja in pomoči od vseh naših društev, naših dobrotnikov in prijateljev naše prosvete.

Delo prosvetnih društev.

Tiho neopazeno se vrši prosvetno delo po naših župnijah. Kljub neugodnim razmeram sedanjega časa in visokim finančnim taksam so nekatera prosvetna društva dosegla v poslovnem letu 1930./31. zelo lepe uspehe. V področju ljubljanske škofije je vpisanih in včlanjenih pri PZ 229 prosvetnih oziroma izobraževalnih društev. Od teh nam je poslalo statistične podatke 162 društev in vsled tega smatramo, da je samo toliko delavnih. Na podlagi te statistike imajo ta društva nad 11.000 članov in članic, med temi 6112 moških in 5783 ženskih, odbori teh društev so imeli 940 sej, priredili so 27 tečajev, 197 skioptičnih predavanj, 171 filmskih in 418 navadnih. Na svojih odrih so vprizorili 778 iger, pevskih nastopov je bilo 197, godbenih koncertov 85, zabavnih prire-

ditev 109, poučnih izletov je bilo 87. Lastne knjižnice imajo v 140 društvih, katere štejejo 56.932 knjig, novih knjig so te knjižnice nabavile potom PZ 3151. Tekom leta je bilo iz knjižnic izposojenih 26.878 knjig. Podrobno delo se vrši v odsekih in sicer ima 73 društev svoje pevske zборе, 10 društev ima popolne godbe na pihala, 33 društev ima tamburaške zборе in 103 društva imajo dramatične odseke, 40 društev ima lastne zastave, 17 lastne kino-aparate, 43 skioptikone, 32 radio-aparate. Društva in odseki delujejo v 155 domovih oz. dvoranah, izmed katerih so večinoma last župnih cerkva. Kino-predstav je bilo v društvih 264.

Važno kulturno nalogo vršijo tudi društvena glasila in publikacije. Člani torej niso deležni izobrazbe samo na društvenih sestankih in prireditvah, temveč imajo tudi glasnike te izobrazbe v svojih domovih. Že prej omenjeni »Društvenik« prihaja v 36.000 izvodih v domove in družine. Mnoga društva imajo naročena tudi »Naš dom«. Članice ženskih in dekljskih krožkov prebirajo »Vigred«, člani mladeniških krožkov pa »Kres«. Pevci, ki so včlanjeni v Pevski zvezi, so naročniki »Pevca«. Glasilo odbornikov pa je »Vestnik Prosvetne zveze«. Ker so ti listi dobro urejevani in nudijo poleg splošne izobrazbe tudi stañovsko izobrazbo, zato se najtopleje priporočajo članom in članicam. Veliko idealizma in nesebičnega požrtvovalnega dela pa so pokazali graditelji dveh krasnih prosvetnih domov, ki sta bila blagoslovljena tekom meseca avgusta, to je prosvetni dom v Novem mestu in prosvetni dom v Grobljah. Omeniti moramo dalje požrtvovalno delovanje naših dekanijskih referentov, med katerimi se odlikuje zlasti kamniška in trebanjska dekanija.

Radio-odsek.

Svetovni pomen radia postaja čim dalje bolj viden. Ni čuda, da se tega modernega in povsod navzočega kulturnega sredstva oklepajo milijoni in milijoni. Med tem, ko je v zunanjem svetu zlasti romanskih deželah in v Ameriki radio posvečen izključno zabavi in od-

dihu, ga je Srednja Evropa dvignila na nivo najbolj uspešnega kulturoncса. Pri nas si radio sicer polagoma, toda z uspehom utira pot med široke plasti ljudstva. Ker se je energija pri postaji dvignila, zato se je tudi število abonentov dvignilo na 7400 v primeri s 5969 naročniki, ki so bili lansko leto koncem septembra. Na razvoj pojaćenja postaje bo ugodno vplivala elektrifikacija radio oddajne postaje, ki se bo izvršila to zimo. Na čelu postaje stoji radio-eksekutiva, katera je imela 6 sej. Vršili sta se dalje skupni konferenci jugoslovanskih radio-oddajnih postaj v Zagrebu v zadevi avtorskega prava in prenosov. Pri programu postaje sodeluje programni odsek in referenti za posamezne panoge, kateri so imeli v zadnjem poslovnem letu 46 konferenc. Pri programu sodelujejo tudi abONENTI, kateri nam letno sporočajo svoje želje in nasvete. Vsi ti so takorekoč soustvaritelji našega radio-oddajnega programa. Izmed jugoslovanskih oddajnih postaj posveča Radio Ljubljana skoro 40% programa prosveti in izobrazbi. Vsled tega je radio zrcalo našega sodobnega kulturnega življenja. Potom radia se je vršil pouk 8 evropskih jezikov in to v 222 polurah, stanovski izobrazbi je bilo posvečenih 42 kmetijskih in 39 gospodinjskih predavanj, higijeni in zdravju je veljalo 38 predavanj, 513 predavanj pa je bilo poučne vsebine in 93 zabavne, skupno torej 725 predavanj. Od 1. oktobra 1930 do 1. okt. 1931 je bilo potom eterskih valov oddanih 83 pevskih koncertov, 611 instrumentalnih, nastopilo je nad 100 solistov. Ostalih koncertov je bilo 23, skupno 819. Iz ljubljanskega gledališča je bilo 8 opernih prenosov, med tem, ko se je v studiu odigralo 41 veseloiger in dram. Iz inozemstva smo prenašali 53 koncertov in oper. Vseh prenosov iz tuzemstva pa je bilo 120. Postaja je bila v obratu 2448 ur. Ob tej priliki pripomnim, da je bila postaja dolžna v tem času po pogodbi oddajati le 912^u ur. Naj omenim nekatere svetovne dogodke iz področja radiofonije. Dne 12. febr. 1931 je na obletnico kronanja Pij XI. stopil pred mikrofon ter blagoslovil radio-oddajno postajo v Vatikanu

in sporočil vsem narodom svoj pozdrav. Skoraj isti trenutek je zadonela Rusija, da bo zgradila največjo oddajno postajo, da bo mogla tekrovati v gigantski borbi z vatikansko postajo. 18. avgusta letošnjega leta je do 200 oddajnih postaj prenašalo Wagnerjevo opero Tristan in Isolda iz Beireutha. Med temi je bilo 100 ameriških postaj, ki so prenašale to opero. Panevropa je projekt idealnih mož, panradio pa je postal s tem dnevom dejstvo. Beyreuth, ki slovi že od nekdaj kot sedež in centrum glasbene umetnosti, se je ta dan dvignil kot stolp slonokosteni v svetovnem glasbenem svetu. Najvišje umetnine, ki so bile do včeraj last malo izvoljencev, so postale po radiu splošna last. Radio Ljubljana ni zamudila nobene prilike, da ne bi posredovala svojim abonentom vseh važnih dogodkov tekom leta. Prenosi iz naših letovišč Rog. Slatine, Laškega in Bleda so seznanjali ne samo naše državljane, temveč tudi inozemce s temi letovišči. Kraljevi dnevi v Ljubljani so potom radia združili srca vseh Slovencev. Mogočni pevski prireditvi na Kongresnem trgu, kjer je nastopilo 2450 pevcev je prisluškovalo potom radia nad 50.000 oseb. Kako je ta pevski koncert in slovenska pesem od tej priliki odjeknila v srcih naših rojakov ob Soči, Zili in Dravi, pričajo dopisi. Levstikovi 100-letnici, ki smo jo prenašali iz Vel. Lašč, je potom radia prisostvovala, rekel bi, vsa Slovenija. PZ se ni ustrašila velikih izdatkov, ki so bili združeni z dnevnim poročilom o šahovskem turnirju iz Bleda. Dobili pa smo dopise, iz katerih spoznamo, da so bila prav ta poročila evropsko zanimiva. Saj so sodržavljani šahovskih mojstrov vsak večer ob 8 napeto poslušali Radio Ljubljano. Poleg teh prenosov smo prenašali tudi večje prireditve in koncerte podeželskih društev, sportne tekme in nekaj reportaž iz tovarn. V bodočnosti se bo program spopolnil s šolskim radijem, kateri začne z rednim poukom s početkom novembra. Pri UJU se je na pobudo Radio Ljubljane osnoval poseben odsek iz krogov učiteljstva in profesorjev, kateri bo poskrbel za šolski program. Prosvet-

ni program se sicer ne bo pomnožil, pač pa spopolnil z načinom oddaje.

Zveza fantovskih odsekov PZ.

Pri prosvetnih društvih je delovalo v preteklem letu 135 fantovskih odsekov, kateri so prejemale navodila za svoje delovanje od pomožnega odbora PZ v Ljubljani in Mariboru. V smislu pravih in pravilnika PZ so na svojih sestankih obdelovali odseki predpisano tvarino o združništvu (krajevno in splošno). V Ljubljani se je priredil pozimi tedenski zadržni tečaj. Za telesno ukrepitev in za zdravje se je fantom priporočal zlasti sport in razne sportne vaje, zlasti smučanje pozimi in kolesarjenje poleti, to sta posebno priljubljena sporta med člani. Člani so se dalje bavili tudi z raznimi igrami z žogo in lahko atletiko. Da so bili odseki deležni potrebnih navodil, so se vršili posebni sportni tečaji v Ljubljani, Mariboru in Kamniku. Kot zaključek prosvetnega in sportnega dela v fantovskih krožkih so bile splošne tekme po okrožjih, in sicer neobvezno, ampak svobodno. Tekme so se izvedle v Ljubljani, Kamniku, Črnomlju in Mariboru. 27. sept. so bile sportne tekme posameznikov za prvenstvo v Ljubljani, kjer je tekmovalo 80 članov, uspeh je bil v nekaterih panogah v teku in metanju žoge naravnost sijajen.

Misijonišče v Grobljah je sporazumno s PZ pričelo izdajati »Kres« kot fantovski list, ki prinaša tudi vesti iz organizacije in služi k utrditvi katoliških in slovenskih načel med člani. Izhaja v 2800 izvodih in ga fantovski odseki najpripravneje skupno naročajo. Za prihodnje leto je izdelala Zveza fantovskih odsekov program, ki ga je sprejel zvezin svet 26. sept. Kot glavni predmet prosvetnega dela je določena okrožnica sv. očeta »Pred 40 leti«. 1000 izvodov te okrožnice, ki jo je izdala Leonova družba, je zveza odkupila, da jih odda odsekom. Kot najvažnejše prireditve so v bodočem letu na programu splošne prosvetne tekme spomladi in sportne tekme posameznikov jeseni ter mladeniški tabori poleti. Vršili pa se bodo tudi razni sportni in prosvetni tečaji.

Za fante se bodo priredile po farah duhovne vaje. Kot fantovski prazniki so se določili sv. Jožef, sv. Peter in Pavel, Kristus Kralj in Marijin praznik 8. decembra. Naj bi ne bilo prosvetnega društva brez živahnega fantovskega odseka.

Slov. krščanska ženska zveza.

Slov. krščan. ženska zveza je vršila v poslovnem letu 1930./31. svoje delo po sedanjih smernicah. Včlanjenim društvom in dekliškim odsekom je v okrožnicah dajala navodila za predavanja in programe za razne proslave. Društvom in krožkom, ki so želela predavanj, je Ženska zveza po možnosti ustregla in poslala predavateljico. Nekaterim pa ni mogla ustreči zaradi tega, ker je primanjkovalo sredstev za kritje potnih stroškov.

V zavetišču Poselske zveze v Marijinem domu je prirejela dvakrat na teden predavanja iz vzgoje, lepega vedenja, iz spisja in računstva ter o pomenu organizacije. Za gospodinjstvo izobrazbo je skrbela s kuharskimi in 10-tedenskimi kmetijsko - gospodinjstvenimi tečaji. Kuharski tečaj je bil v Ljubljani za meščansko kuhinjo, kmetijsko-gospodinjstvi pa so bili v Borovnici, Ovsišah, v Poljanah na Škofjo Loko, Gor. Logatcu, Kovorju in Horjulu. Vsi ti tečaji so bili zaključeni z lepo uspelimi razstavami in v splošno zadovoljstvo udeleženk in ljudstva.

Tudi v letošnjem letu je Ženska zveza skrbela za okrepitev mestnih otrok v svoji počitniški koloniji na Homcu. Kolonija je bila razdeljena v tri skupine, vsaka je letovala tri tedne. Otroci so se vidno okrepili v svežem zraku in v dobri prehrani. Da se je kolonija v letošnjem letu tako razvila, je pripomogla dobrodelna prirediteljica v Unionu 8. marca, kjer so igrali lanski kolonisti izvirno igrano »V kraljestvu zdravja in židane volje«. V prid počitniški koloniji smo razpečavali tudi znak materinskega dne. Pri prodaji znakov so sodelovala tudi včlanjena društva. Ta dobrodelna akcija pa ni toliko uspešna, da bi bila Ženska zveza mogla ugoditi prošnji Jugoslov. izseljeniškega komisarijata v Düsseldorfu in sprejeti

brezplačno otroke naših izseljencev v našo kolonijo. Pač pa se je posrečilo izposlovati sprejem teh otrok v počitniško kolonijo Rdečega križa v Polhovem gradu.

Po zgledu drugih mest, kjer skrbi za potujoče ženstvo dobro organiziran kolodvorski misijon, je Ženska zveza započela akcijo, da se ustanovi kolodvorski misijon tudi v Ljubljani. Načrta pa doslej še nismo mogli realizirati. Ker se dogaja, da dekleta nasedajo vabljivim oglasom v časopisju in pridejo potem v kraje, kjer je ogroženo njihovo poštenje in vera, je Ženska zveza posredovala na merodajnih mestih, naj se taki oglasi ne objavljajo. Po svojih zastopnicah se je Ženska zveza udeleževala vseh važnejših proslav in patriotičnih prireditev, kakor tudi evharističnih in marijanskih kongresov. Ženska zveza je tudi v stiku s sorodnimi organizacijami v tu- in inozemstvu in se udeležuje sestankov in posvetovanj kulturnih, socialnih in dobrodelnih ustanov. V dneh 7., 8. in 9. oktobra je priredila Ženska zveza prosvetno organizatorični tečaj za članice včlanjenih društev.

Pevska zveza.

Minulo leto je bilo za Zvezo blagoslova polno. Odbor je storil vse, da je dvignil zavest in smisel za delo v Pevski zvezi. Organizacijskemu delu se je letos posvetila največja pozornost. Uredili smo delovanje zborov in okrožij ter s tem spopolnili manjko v dosedanjih organizacijah. Ker so zbori začutili živo kri iz centrale, so se oglašali živahno in zaupno za pomoč in nasvete, da je dosegla korespondenca rekordno število 2367. Skoraj vsa okrožja so bila poživljena in nekaj je bilo na novo ustanovljenih. Danes deluje 16 okrožij s 125 zbori, ki štejejo nad 3000 pevcev in pevk. Vseh včlanjenih zborov pa je 172 z okrog 4000 pevk in pevcev. Delo in uspeh Pevske zveze se kaže očitno tudi v tem, da štejejo navadni zbori, ki se dopolnjujejo večkrat iz ene same vasi, povprečno 25 do 30 članov. Naši zbori so tudi v veliki večini cerkveni zbori. Okrožja so za podrobno smotreno delo

tako važna, da brez njih ne bi bilo mogoče vršiti dela s takimi uspehi in tako ceno kot ga vrši Zveza z njihovo pomočjo. Po okrožjih je zlasti osebni stik lažje mogoč in zato gre delo hitreje iz pod rok. Letos smo priredili za pevovodje pevski tečaj, ki je trajal tri dni. Udeležilo se je tečaja 62 pevovodij. Odbor nosi velik del stroškov sam, ker dobro pozna slabe gnotne razmere naših pevovodij-organistov. V izredno pomoč nam je naklonjenost marijaniškega vodstva, ki nas sprejme vsako leto v svojo oskrbo. Vodstvu bodi izrečena na tem mestu iskrena zahvala. Osebni stik sta pospeševala prireditve zborov in okrožij. Danes nimamo zbora, kateri ne bi poznal predsednika ali pevovodje. Le na ta način nam je bilo mogoče, da je našel naš poziv k velikemu koncertu tako sijajen odziv. Ta koncert je posebno veliko pripomogel, da se je zavest enotne ideje vžgala s posebnim ognjem tudi tam, kjer je doslej tlela samo iskra. Tako se je udeležilo koncerta tudi veliko zborov iz Štajerske, kjer je dosedaj naše delo počasi napredovalo. In v tem vidimo najvažnejši plus tega koncerta. Dočim je bilo v letu 1928./29. vpisanih le 73 došlih in poslanih dopisov, je letos bilo zabeleženih 2367. Vse dopise rešuje odbor z obratno pošto, kar veča zaupanje pri zborih. Vse to delo pa bi bilo nemogoče brez lastne pisarne. Da smo prišli do pisarne, se moramo zahvaliti g. kanoniku Alojziju Stroju, ki nas je sprejel pod gostoljubno streho Rokodelskega doma, in sicer zastoj. Ko je bil lansko leto razglašen zakon o zaščiti avtorskih pravic, smo takoj uvedli akcijo, da obvarjemo naše zборе nepotrebnih stroškov in morebitnih šikan pri izvedbi zakona. Posrečilo se nam je, da smo dobili od 35 skladateljev ugodne odgovore, da so oprostili tantijem vse zборе, ki so včlanjeni v Pevski zvezi. Ako ne bi Zveza tega izposlovala, bi bilo delo naših zborov skoraj nemogoče. Zbor plača za ves program 25 Din in sme peti, kar hoče. Deležni so te ugodnosti včlanjeni zbori, kateri pa morajo spored naprej naznaniti.

Plod podrobnega dela so bile številne prireditve pevskih zborov, okrožij in

Zveze. Poleg samostojnih koncertov so zbori sodelovali pri različnih prireditvah v prosvetnih društvih. Zbori so strokovno zreli in se lotevajo že prav težkih pesmi, ki jim drugi ne cerkveni zbori še dolgo ne bodo kos. S cecilijanskim društvom delamo v najlepši vzajemnosti. Okrožja so poleg samostojnih koncertov sodelovala tudi pri raznih cerkvenih in prosvetnih manifestacijah. Žal smo za nekatere prepozno zvedeli, Zveza je priredila dne 8. sept. v Ljubljani velik koncert, ki se je vršil za zaključek kraljevega tedna. Odbor je poznal slab finančni položaj, kratko dobo za učenje pesmi in tudi dobo najnujnejšega dela. Izdali smo na zbere poziv in odzvalo se je temu klicu 111 zborov, ki so pripeljali v Ljubljano 2450 pevcev in pevk. Napolnili so ves prostor pred nunsko cerkvijo, pokazali so ob tej priliki občudovanja vredno disciplino, zavest za skupno idejo in tako visoko pevsko kulturo, da so obmolknili pesimisti in zlohotni preroki. Koncert je bil najmočnejša manifestacija naše pevske ideje, naše moči in zavesti.

Zbori pojo sedaj po vsej domovini ta program in bodo pesmi vredno popularizirali. »Pevce« kot samostojno glasilo Pevske zveze lepo napreduje in je dosegel že rekordno število naročnikov, tako da se list že sam nosi. Da pomoremo zborom, jim prodajamo priloge po lastni ceni, 10 Din celoletno, zato dobi naročnik 48 strani not, ki so vse uporabne. Sedaj gre že nad 500 Pevčevih prilog med zbere. Nujno je, da tudi društva pri naročilih not zbere podpirajo. Strošek je v primeru z delom tako majhen in uspeh je tako rekoč zagotovljen, ker poleg iger ne more društvo nuditi lepše zabave kot jo nudi pevski zbor. Zato, društva, podpirajte zbere! Veliki koncert nam je kril ves dolg in za prvo silo nas je preskrbel za bližnjo bodočnost. Premoženje Pevske zveze obsega poleg gotovine, not v vrednosti 15.000 Din. Podpor smo bili deležni le v majhni meri. Pevska zveza pripravlja sedaj velik koncert v proslavo našega soustanovitelja P. Hugolina Sattnerja. Ta se bo vršil 29. novembra prav na rojstni dan slavljenca. Pelo bo okrog

500 pevcev in pevk njegovo orkestralno delo »Jeftejevo prisego« in del oratorija »Vnebovzetje«. Ta koncert bo nekaj čisto svojega in bo pokazal drugo plat našega dela. Važno delo homo opravili tudi z ustanovitvijo in organizacijo pevskega zbora organistov in pevovodij, ki bo v zimi izvršena in bo zbor poleti že nastopil. Ta zbor bo gotovo prav izredno dobro vplival na napredek naše pevske umetnosti. Prekoráčili smo torej uspešno vse strnce, uprte imamo oči v bodočnost, ki bo naši pevski umetnosti brezdvoma naklonjena.

Ljudski oder.

Ljudski oder je tekom svoje 14 sezone vprizoril štiri predstave v Ljudskem domu. Ob priliki zadnje predstave, ko je bil vprizorjen »Divji lovec« v Ljudskem domu, se je predsednik Narte Velikonja poslovil v imenu Ljudskega odra od našega občinstva ter se zahvalil za njegovo naklonjenost. Ljudski oder je od tega dne dalje brez lastnega odra in vsled tega ne more vršiti svoje naložene mu naloge. Članstvo pa ni izgubilo poguma in se je pridno udejevalo posebno pri igrah v Radio Ljubljana in na odru Rokodelskega doma. Gostoval je 6 krat tudi na podeželskih odrih. Ljudski oder je imel 6 sej upravnega odbora in več sestankov članstva. Statistika izpošojevanja iger in garderobe nam podaja sledečo sliko: izposodili smo 436 izvodov iger in 142 strankam garderobo. Izposojevali smo igre tudi našim prosvetnim društvom na Koroškem, Westfalskem in v Ameriko. Knjižnica šteje 916 izvodov iger. Vsled preslabih dohodkov nismo mogli nabaviti novih prevodov iger in ne dopolniti garderobe. Ker pa imajo podeželski odri od dne do dne večje zahteve po igrah in garderobi, stoji danes Ljudski oder pred nalogo, katero mu bo mogoče vršiti le z velikopotezno pomočjo vseh onih javnih korporacij in ustanov, katerim je pri srcu kulturni razvoj našega naroda.

Poleg Ljudskega odra se najbolj živahno giblje in udejejuje dramatični odsek prosvetnega društva na Jesenicah. Ta odsek prevaja igre za svoj oder ter

jih nudi tudi drugim odrom. Vsega priznanja je vredno Krekovo prosvetno društvo na Jesenicah, ki je tekom ene sezije z velikim uspehom naštudiralo že tretjo opereto, ...atera se prav v teh dneh igra. Poleg kulturnega dela pa vrši omenjeno društvo važno socialno nalogo na Jesenicah. Društvo ima namreč ljudsko kuhinjo, kjer dobijo za razmeroma nizko ceno dnevno prehrano delavci, kakor tudi drugi meščani. Veliko skrb posveča otrokom in zato skrbe posebne sestre, ki vodijo poleg ljudske kuhinje še razne jezikovne in glasbene tečaje. Krekovo prosvetno društvo na Jesenicah je lahko zgled vsem prosvetnim društvom.

Pod okriljem PZ delujeta še dve gospodarski zadrugi, t. j. zadruga Lastni dom in Radio zadruga. Namen prve je čimprej preskrbeti prosvetnim organizacijam v Ljubljani prosvetni dom. Zadruga je v petih sejah razpravljala o prostoru in o načrtu te stavbe. V glavnem sta izvršeni dve skici, ki obsegata minimalni in maksimalni program prosvetnega doma. Doslej nabrana vsota v ta namen znaša nekaj nad 350.000 Din. Namen druge gospodarske zadruge, ki se peča z nabavo radio aparatov pa je, kolikor mogoče po nizki ceni nuditi radio abonentom aparate. S pomočjo te zadruge smo izvršili veliko reklamno akcijo ter oddali skoraj 500 detektorskih aparatov brezplačno vsem čnim reflektantom, ki so se zavezali, da vsaj eno leto plačajo naročnino za sprejemno postajo. Čisti donos te trgovine gre v prosoh radio postaje.

To so poročila našega kulturnega udejstvovanja. Cenjeni zborovalci sami lahko vidijo, kako mogočne dimenzije je zavzelo to tiho in na zunaj, rekel bi, nepoznano kulturno delovanje Prosvetne zveze, kakor tudi vseh njenih odsekov in včlanjenih zvez. Kljub cviram, ki so zlasti v pomanjkanju primernih prostorov v centrali, dalje kljub zmanjšanim finančnim virom, kljub velikim taksam in velikim zahtevam avtorske centrale je rodilo nesebično, požrtvovalno in neplačano delo tako lepe uspehe. Ob priliki kraljevih dni so naše organizacije postavile več pevcev in pevk na Kon-

gresni trg, kakor pa je bilo v sprevedu 6. septembra članov onih organizacij, ki uživajo vsestransko podporo in naklonjenost merodajnih faktorjev. Idealizem gre tudi preko tega do svetlih ciljev.

Pogled v bodočnost nam narekuje, da ne smemo odnehati z delom za prosvetni in kulturni napredek našega naroda. Poziv sv. Očeta, poziv naših oblasti k socialnemu in karitativnemu udejstvovanju mora tudi v naših društvi odjekniti v dejansko izpolnjevanje ljubezni do bližnjega. V novembru praznujemo 700 letnico zaščitnice krščanske karitativne organizacije sv. Elizabete. Prav ta obletnica naj bo začetek socialno karitativnega dela tudi v prosvetnih društvi.

Vsem sodelavcem in graditeljem krščanske prosvete pa veljaj iskreni Bog plačaj!

Občni zbor je sprejel z odobravanjem poročilo centralnega tajnika na znanje. Kot 3. točka dnevnega reda je sledilo poročilo preglednikov. To poročilo poda v imenu preglednikov g. msgr. V. Steska: Pregledali smo blagajniške knjige, primerjali bilanco, pregledali smo dalje tajniške knjige ter našli vse v najlepšem redu, vsled tega predlagam obč. zboru, da sprejme absolutorij s pohvalo. Predlog poročevalca je dal predsednik na glasovanje in je bila razrešnica sprejeta soglasno s pohvalo.

Kot 5. točka dnevnega reda pridejo na dnevni red volitve. Kandidatno listo predlaga g. župnik Jernej Podbevšek, in sicer obsega lista sledeče osebe: dr. Jakob Mohorič, dr. Miha Krek, prof. Iv. Dolenc, prof. Janko Mlakar, dr. I. Bizjak, prof. Etbin Bojc, Franc Erjavec, Bogo Pleničar in Vinko Zor. Ker ni bilo predlagane druge liste, odredi predsednik volitve; soglasno je bila sprejeta predlagana lista. Isti predlagatelj predlaga za preglednike sledeče: msgr. V. Steska, dr. Alfonz Levičnik in župnik Jernej Hafner. Tudi pregledniki so bili soglasno izvoljeni.

Nato sledi predavanje dr. Miha Kreka: O sodobnih in socialnih nalogah prosvetnih društev. Njegov referat je izzvenel v nazorno sliko, kako naj bi naša društva tekem zimske sezone po-

svetila glavno skrb socialnemu vprašanju. V svojem referatu je prišel na kulturne razmere v župnijah, na delavce in delavke in na izseljence. Dalje je opozarjal na nadloge in napake in izrodke, v katere je zašel sodobni človek. Treba je vse povsod vzbujati socialno vest in je končno prišel na predlog, da naj sleherno društvo določi moža, kateri bi se ves posvetil socialni karitativni nalogi v župniji, in kateri naj bi se na posebnem tečaju tako poučil o sodobni socialni zakonodaji, da bi prenesel vsako debato. Tudi ta referat je bil nagrajen s priznanjem.

Sledila je nato debata o poročilih: Predsednik Pevske zveze g. Lavrič razloži, kako je z avtorskim pravom z ozir na pevske prireditve. Dodatno k predgovorniku predlaga msgr. Viktor Steska, naj Prosvetna zveza ukrene vse, da se avtorski zakon spremeni. Tajnik opozori na odgovor Avtorske centrale, katerega je prejela Prosvetna zveza dne 6. oktobra na svojo prošnjo, naj bi Avtorska centrala znižala svoje zahteve. Doslej zahteva namreč 10% bruto dohodkov za avtorje tuzemce, 8% za avtorja inozemca in to v slučajih, da se predhodno obvesti Avtorsko centralo o igri. Tajnik opozori zlasti na ona dela naših domačih pisateljev in pesnikov, ki še žive in kateri niso odstopili Avtorski centrali izterjevanja za svoja dela. Avtorji, kateri počivajo v grobu že 50 let, ne spadajo več pod avtorski zakon.

Zastopnik Karitativne zveze g. Kordin predlaga, naj bi Prosvetna zveza priredila potovanje v južno Srbijo, kjer so naši delavci. Prav tako predlaga, da je treba pritegniti tudi krščansko socialno delavstvo k ustvaritvi slovenske katoliške skupnosti. Predsednik opozori, da je pod okriljem Prosvetne zveze možno širiti in delati za pravo krščansko prosveto tako delavcu, kakor kmetu in meščanu. Odklanjamo pa razredno bojno stališče v tem vprašanju. Dr. M. Krek pripomni dodatno k svojem referatu, da je na potu slovenska katoliška delavska skupnost, ker se vidi, da so na obeh straneh idealni in delavni tvorci naše prosvete.

Gosp. svetnik Janez Kalan poroča o kongresu Jugoslov. saveza treznosti, kateri se je vršil tekom poletja v Beogradu. Prepričal se je na lastne oči, da naši bratje Srbi in Hrvatje veliko več store za treznost, kakor storimo mi Slovenci. Vsled tega prosi, da bi se treznostno delo pri nas smelo nasloniti tudi na Prosvetno zvezo. Predsednik ponudi g. svetniku našo organizacijo, kakor tudi glasilo odborov Prosvetni vestnik, da je vsakokrat na razpolago za treznostno delo.

Poslevodeči predsednik je moral zapustiti vsled nujnega dela občni zbor ter prepustil vodstvo podpredsedniku prof. Ivanu Dolencu. G. svetnik J. Kalan poroča o vtisih, katere je prinesel s seboj, ko je obiskal naše rojake na Notranjskem in Goriškem. Pokažimo ob vsaki priliki svoje simpatije do njih ter jim na ta ali oni način skušajmo lajšati njihovo gorje in bol. Prof. Dolenc pripomni, da se tega dela Prosvetna zveza v polni meri zaveda. Saj je list »Mentor« proglasil kot dolžnost slehernega slovenskega inteligenta, da obišče svoje brate ob Soči in Dravi. Pojasnijo se dalje tudi razlogi, zakaj se ne prireja več skupnih romanj na sv. Višarje in na Sv. Goro.

G. Zakrajšek, kaplan iz Tržiča, pozdravlja to novo idejo o kršč.-socialnem karitativnem delu prosvetnih društev. Prosi le, da bi sestavili točen program, katerega zastopa krščansko socialno delavstvo. Dalje prosi za praktična navodila, kako izvršiti zahteve, nasvete in želje okrožnice sv. očeta.

G. Kordin prosi, naj bi Prosvetna zveza vplivala potom društev, naj naši ljudje ne zapuščajo doma, dokler nimajo sigurnega mesta v tujini. Navaja za zgled poročilo škofa Gnidovca v Skoplju. Priporoča, da bi Prosvetna zveza med ondotnimi ljudmi organizirala tudi prosvetna društva ter poskrbela, da gredo vsaj za velike praznike kot je Božič in

Velika noč duhovniki med ondotne izseljence. Prof. Dolenc opozarja, da to delo v polni meri vrši že Prosvetna zveza v zvezi z Rafaelovo družbo, kateri je odstopila skrb za izseljence. Ako ne vrši povsem v zadovoljivi meri svoje naloge, je temu pač krivo dejstvo, da ji primanjkuje gmotnih sredstev.

G. msgr. Viktor Steska stavi predlog: a) Prosvetna zveza naj realizira že lansko leto stavljeni predlog, da se nabavijo nove plošče s slovenskimi narodnimi pesmimi, šegami in običaji, pouk slovenščine za izseljence itd. b) Prosvetna zveza naj priporoča zbirko za služkinjski dom v Beogradu. To priporočilo naj se priobči tudi v Vestniku Prosvetne zveze. Kar se tiče prvega predloga, pojasni zadevo tajnik g. Zor, glede druge točke pa se obljubi, da se že v naslednji številki Vestnika to priporočilo izvrši. G. dekan Fatur stavi predlog: Ker je film za razvoj prosvete in izobrazbe tako važen in ker ne morejo voditelji društev sami pregledati vseh filmov, zato predlaga nujni predlog, da naj osnuje Prosvetna zveza izposojevalnico za filme. Ker je pa za izposojevalnico nujno potreben lasten kino obrat, zato predlaga, da občni zbor Prosvetne zveze ponovno prosi upravni svet Uniona, da svoj sklep prekliče in da se da dvorana v Unionu na razpolago za tonfilm Prosvetni zvezi. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Gosp. župnik Podbevšek poroča, da otvori Prosvetno društvo v Škofji Loki 18. oktobra kino z zvočnimi filmi.

G. Zakrajšek, kakor tudi g. svetnik J. Kalan predlagata udanostni pozdrav škofovski konferenci v Zagreb. Občni zbor prosi škofovsko konferenco kot predstavnico vseh katoličanov, da stori vse, kar je za razvoj katoliške prosvete nujno potrebno. Tudi ta predlog je bil soglasno sprejet.

G. podpredsednik zaključi ob 12 lepo uspeli občni zbor in se zahvali vsem udeležencem za obisk.

Nazaj v družino!*

Tako neprijetno in hladno je naše veliko, javno življenje. Star je naš svet in njegovi ljudje in zato hladen in mrzel. Vse zabave, plesi in razveseljevanje ne nasitijo želje po topli ljubezni, ne utešijo miru potrebnega srca.

V tem našem starem in mrzlem svetu je Bog prihranil ubogemu človeku košček raja: družino. Tam naj bi se možu počil ob ljubeči ženi nemirni njegov korak, čiste in nedolžne otroške oči naj bi učile pozabljenja na neprestane težave in dale novega poguma za krušno borbo jutrišnjega dne.

Velika naloga sodobnega človeka je, da si ohrani ta košček raja, da mu bo dajal moč in silo za življenjsko borbo. Družina naj bo skrito, neskončno prisrčno svetišče, kjer darujeta oče in mati na oltarju naravne in nadnaravne ljubezni. Mrzli svet oskrunja danes to svetišče in tako uničuje zadnji košček paradiza na zemlji.

Nazaj k družini! Tudi prej niso bili ljudje svetniki, ki so ustanavljali družine. Imeli pa so višje in resničnejše pojmovanje o družini. Družino je družila poleg skupnega obeda tudi skupna molitev. Mati je polagala otroke spat z materinskim blagoslovom in poljubom. V krščanskih družinah je bilo skupno versko branje, nedelje in prazniki so bili Bogu posvečeni, otroke so vzgajali v božjem strahu.

Otroci! Rojstvo otroka je bil v družini vesel dogodek. Mati, ki je dala »življenje« mnogim otrokom, je bila v časti. Starši so bili srečni v zavesti, da so med dobrimi deli storili največje, ko so novemu človeku omogočili življenje. In pri vsem tem često niso imeli drugega, kot štiri gole stene in za botro revščino ter za kuharico pomanjkanje. Pogled v bodočnost ni kazal drugega kot delo in pritrgovanje. Včasih je sedelo okrog skleda pol tucata otroškega

drobiža in vendar je dobil še sedmi svoj skromni delež. Otroci so rastle in uspevali bolj ob ljubezni staršev kakor ob njihovih darovih. V malih razmerah so dorastli, utrjeni v skromnosti in odpovedi so bili materi hvaležni, da se kljub žrtvam ni ustrašila dajati novo, mlado življenje. Naše matere so verovale, da podarijo otrokom z življenjem tudi večnost. In mladi rod je raste v ta zdrav svet okoli sebe in pil najboljših moči za borbo v življenju. To so danes postali naši najboljši gospodarji.

Danes pa živi misel, da otroci niso drugega kot breme. Gotovo pomeni vsak otrok nekaj več skrbi za roditelje. Tuda niso otroci najdražji luksuz — čisto gospodarsko govorjeno —. Otroci so potrebni staršem in starši otrokom. Otroci šele ustvarijo družino in ji dajo podobo raja, otroci so angeli družinske sreče. Še danes prosijo rojeni in nerojeni otroci: **Dajte nam življenje in vašo ljubezen, drugo si bomo že sami osvojili v življenju, kakor ste si morali tudi vi vse pridobiti.**

Skrivnostna sreča je osrečevati druge. Žena doživi v ljubezni in materinstvu svoj poln razvoj in za novo življenje in novo lepoto in včasih svoje življenje. To je pravo poslanstvo žene! V svoji ljubezni more sprejeti žrtve nase, če neče, da bo njena ljubezen postala dolgočasje in razočaranje.

Samo pol človeka je v možu, ki ne ve, čemu in za koga dela, ako nima nikogar, ki bi podedoval njegovo vrednost in njegovo osebnost. Srečnejši je pravi mož v stradanju za otroke kakor v sebičnem življenju zase.

Hočemo, da bodo naši ljudje zdrave in močne osebnosti, ker takih rabimo v krizi našega dneva in njega ljudstva. Želimo, da našemu rodu ne bo na čelu zapisan znak smrti, marveč da bo živel v novo tisočletje in dajal zdravega in mladega življenja še stotisočerm. Zato veljaj naš klic vsemu slovenskemu ljudstvu: **Nazaj k družini!**

* Ponatisk iz »Koroškega Slovenca« štev. 37., l. XI., 1931.

IV. katoliški filmski in radio kongres v Franciji

Od 21. do 25. septembra je zboroval v Parizu katoliški film in radio kongres. Kongres je imel popolnoma nacionalen značaj in se je vršil na kolonijalni razstavi pod devizo: »Film in radio v službi misijonov.« Na kongresu je bil zastopan tudi francoski zunanji minister, dalje minister za kolonije, za pošto in za lepe umetnosti. Navzočih je bilo tudi mnogo poslancev, glavnih urednikov, gledaliških ravnateljev in znane osebnosti iz filmske industrije. Dalje je bilo navzočih tudi večje število misijonskih škofov, misijonarjev in duhovnikov. Kongres je otvoril p. Daseonville z nagovorom, ki ga je prenašal pariški radia delujejo, da svet spozna pravi se je zahvalil predsedstvu s toplimi besedami vsem onim, ki potom filma in radio delujejo, da svet spozna pravi obraz njihove domovine in pomagajo širiti civilizacijo v misijonskih pokrajinah. Kanonik Reymond je povdaril, da je namen kongresa v tem, da bi se razmerje in skupno delo med katoličani in filmsko industrijo spopolnilo in bi v lepi harmoniji rodilo bogate uspehe. V programu naslednjega dne vidimo razprave o tehnični in praksi katoliškega filma in radia v službi misijonov. Razlika je dalje med kino gledališčem in med župnijskimi kino, slednji nimajo trgovskega značaja. Vsakovrstni film pa mora biti na gotovi višini in ne sme sloneti samo na trgovskih zahtevah. Po daljšem govoru je p. Guerin opozarjal na dalekosežen pomen misijonskega filma. V svojem nagovoru je podal praktične in tehnične smernice za razvoj tega filma. V naslednjem predavanju, ki je bilo posvečeno izključno radiu, je pokazal p. Defouche, da so blagoslova radia deležni že ljudje v ledenih pokrajinah, kjer prebivajo Eskimi. P. Gianfranceschi, vodja vatikanske oddajne postaje je podal interesantne novosti na polju znanstvene radio reportaže. Kongres je bil zaključen s svečano službo božjo v kapeli razstavljalnega paviljona.

»Miva«, oporoka misijonarja.

Katoliško misijonsko delovanje in katoliški film sta doživela nedavno svoj praznik. V Planetariju v Berlinu, katerega je dalo mesto na razpolago v ta namen, je predvajal p. Pavel Schulte O. M. J. pred izbrano družbo svoj afriški film »Miva«. Med častnimi gosti je bil navzoč berlinski škof dr. Schreiber, minister von Guerard Hirtsifer Stegerwald, dalje zastopniki cerkve, države in mesta. Uvodoma je govoril p. Schulte o pomenu in delu »Miva« misijonske družbe, kakor tudi o postanku tega filma. To družbo, katere pravi naslov je Misijonska prometna in delavna skupnost, je ustanovil p. Schulte pod protektoratom kölnskega nadškofa leta 1927. v Kölnu. Namen te družbe je oskrbeti katoliške misijone z modernimi prometnimi sredstvi t. j. z letali, avtomobili, pa tudi z motornimi čolni. — Kaj je nagnilo p. Schulteja, da bi vpeljal moderno tehniko v službo vere? Njegov najboljši prijatelj Otto Fuhrman, s katerim se je kot letalski častnik udeležil svetovne vojne in s katerim sta po končani svetovni vojni vstopila v katoliške misijone, je umrl kot misijonar na oddaljeni misijonski postaji v Ovamboland v južnozpadni Afriki na malariji in pljučnici. Tega prijatelja bi bilo mogoče rešiti, ako bi imel na razpolago moderno prometno sredstvo. Pomožna bolnišnica je bila komaj oddaljena 80 km, da pa je misijonar prišel do te bolnišnice, je rabil 5 dni in 5 noči z vozom, v katerega so bili vpreženi voli, seveda je vsled dolge poti umrl. Ta duhovnik misijonar, ki je tako tragično umrl, je zapustil svojemu vojnemu tovarišu in duhovnemu sobratu oporoko, da naj vpelje motor v službo misijonov, da tako prihrani številne in strašne žrtve katoliškim misijonom. To oporoko je izpolnil prijatelj p. Schulte. Njemu je bila poverjena naloga, da spomladi l. 1930. odpotuje v južnozpadno Afriko, da tamkaj vpelje med misijonskimi postajami misijonski promet z avtomobilom, motornim čolnom in letalom. In na tej poti

je napravil ekpedicijski film. Dejanje samo je v resnici pristno, zgodovinsko prav tako kot pokrajina, ljudje in vse okolnosti in razmere. S pomočjo filma doživlja gledalec, pod kakšnimi nevarnostmi in neizrečenimi težočami, pod kakšnimi heroičnimi žrtvami, po nadčloveških strapacih vrši misijonar v oddaljenih krajih službo za kraljestvo božje. Nedostopni in sovražni domačini, dalje divje zverine, strupene žuželke, zahrbtno bolezn, vse te nevarnosti stalno pretijo misijonarju. Neverjetne so težočee v prometnem oziru. Naletimo na izsušene struge rek, takoj nato pa na neprestano deževje, na viharje, na močvirja, v katerih zaostanejo živali in voz. Zopet naletimo na strašne pušcave, kjer ni kapljice vode in na 100 km naokrog nobenega človeškega bitja. Na obzorju zasveti požar v prerijah, naletmo na živinsko kugo itd. Vse to vidimo nazorno v slikah in čeprav so te slike delo amaterja, so nekatere tudi tehnično dovršene. Prefresljivo pa vplivajo vsled svoje resničnosti in napetosti na gledalca. Tako uresničuje ta misijonski film na prav enostaven način življenje misijonarja.

Moderni apostoli in film.

Visoki napis »Havai, paradiž južnega morja« je vabil mimoidoče v mogočno kino gledišče. Že ta naslov sam je mikal neznanca, dalje sponin na izgubljeni raj in že so slišali južno godbo in vsled tega se je gledišče do zadnjega koticika napolnilo. Pred zastorjem pa se pojavi misijonar v priprosti redovni obleki p. Patricius, kateri je dolgo vrsto let deloval v misijonskih pokrajinah južnega morja. Pripovedoval je o teh otokih, ki ležijo 3800 km onstran Amerike v velikem Tihem oceanu. Tudi nekaj pesmi ondotnih prebivalcev je v njihovem jeziku zapel misijonar. Kmalu je imel na svoji strani simpatije vseh na-

vzočih. Takoj nato so hitele slike na bellem platnu, s pomočjo katerih je vodil predavatelj navzoče čez Atlantik v mesto nebotočnikov, New York, dalje skozi širne stepe severne Amerike do St. Francisca in še dalje po Tihem oceanu do mesta Honolulu, glavno mesto v južnem morju. Vrstile so se romantične doline za visokimi gorami, ogromnimi ognjeniki in širokimi žreli. Vstajali so pred navzočimi zastopniki domačinov, kakor tudi znani tipi tujcev. Nazorno se je videlo, kakšno je njihovo življenje, kakšna je njihova pesem in njihove šege in običaji. Njihov najbolj priljubljeni sport je jezdenje valov na ozkih deskah. Tudi njihovo poljedelstvo, ki je po večini omejeno na sladkorne, ananas in na rižne plantaže, je bilo zastopano v filmu. Zopet so sledile hawajske pesmi, ki pa so izzvenele v čudovito dramo. Ko je misijonar razlagal o divjem besnenju vulkanov, je prikazal na platno tudi strašne votline otoka Molokaj, kjer prebivajo gobavi bolniki. Kdor pride na ta otok, ga ne zapusti nikdar več, do 1200 najbolj revnih med revnimi biva tukaj. P. Damijan, oče gobavcev, deluje med njimi. On je obenem zdravnik, pomočnik, duhovnik, skratka njihov oče. Vse življenje je posvetil tem bolnikom, dokler ni sam podlegel tej strašni bolezni. In sedaj počiva na tem otoku v grobnici, katero mu je zgradila hvaležna ljubezen. Poslušalci, med katerimi je bilo mnogo priprostih ljudi, so koncem predvajanja darovali vsote za juška dela katoliških misijonarjev v daljni deželi. Prihajale so uboge vdove in darovale svoj vinar, pristopil je invalid, segel je v žep in morda dal svoj zadnji prihranek za namene revnih gobavcev. Tako je ta film stopil v službo višjih namenov in ciljev katoliške cerkve in trpečega človeštva. Film je postal spremljevalec apostola, kateri potuje od mesta do mesta in širi misijonsko misel.

Za naše društvene knjižnice

Opozarjamo naša društva na izvrstni dijaški list »Mentor«, ki ga izdaja Prosvetna zveza v Ljubljani. Te dni je izšla skupaj 1. in 2. številka tega lista z zelo raznovrstno vsebino, ki bo zanimala ne samo dijake, ampak vsakega prijatelja naše knjige. Letos se nadaljujejo v »Mentorju« Mlakarjevi Spomini, in sicer spomini na srednjo šolo. Že takoj prva številka priča, da ga ne bo dijaka, ki bi teh Spominov ne prebiral z veseljem. Prav nič manj zabave pa ne bo nudilo to branje bivšim dijakom, ki so še poznali nekdanjo avstrijsko gimnazijo. Profesorja Šolar in dr. Lovrenčič (novi urednik »Mentorjev«) objavljata zanimive prispevke ob petdesetletnici prvega »Mentorjevega« urednika dr. A. Breznika, dr. Debevec pa svoje spomine na Levstika, ki mu je pred kakimi pe-

desetimi leti posojal knjige v licejski knjižnici. Dr. Brečelj, čigar spisi spadajo med najbolj priljubljeno branje v »Mladiki«, je obljubil, da bo za »Mentorja« napisal svoje spomine na Kreka. Poleg tega prinaša prva številka prispevke izpod peresa župnika Langerholca, ki je objavil prav zabavno študentovsko zgodbo, prof. dr. Sušnika, kateheta in pisatelja J. Jalena in drugih. List se naroča pri upravi v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5 (Prosvetna zveza) in stane na leto 40 Din, za dijake 30 Din. Naši knjižničarji se bodo prepričali, da bo koncem šolskega leta 1931/32. spadal novi (XIX.) letnik dijaškega lista »Mentor« med tiste knjige, ki si jih bodo društveniki vedno radi izposojali.

Delo v družtvih

Zvočni film v Prosvetnem društvu. Prvo Katol. prosvetno društvo, ki je vpeljalo zvočni film v društveno dvorano je društvo v Škofji Loki. Že delj časa z vneto vodi v svoji dvorani društveni kino. V nedeljo 18. oktobra pa otvori predstave tudi za zvočni kino. Društvo se ni ustrašilo ogromnih stroškov, ki so združeni s to moderno napravo. V živi zavesti, da pravi kulturni film nemi ali zvočni, služi tudi prosveti, se je lotilo tega dela.

Dom služkinj v Beogradu.

Slovenska dekleta, ki služijo v Beogradu, so se odločila, da si zgradijo svoj društveni dom. V ta namen so razposlale že večkrat nabiralne pole v Slovenijo. Ker pa je daljava med Beogradom in Slovenijo precej daleč in so njihovi klici na pomoč ostali glas upijočega v puščavi, zato se je ofunačila članica tega društva in je prišla iz Beograda v Slovenijo, da osebno od hiše do hiše obiskuje stranke in prosi za pomoč slovenskim dekletom. Ker naša dekleta nimajo v Beogradu dobrotnikov in prijateljev, zato je pač dolžnost, da ožja domovina ne zapusti teh deklet. Priporo-

čamo voditeljem društev, da opozore članstvo na to zbirko darov, da po svoji moči prispevajo v blag namen.

Redni letni občni zbor

Blaž Potočnikove Čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano dne 27. septembra 1931 v Ljudskem domu.

G. predsednik otvori občni zbor ob 1/8 ter ugotovi sklepčnost. Navzočih je 30 članov. — Zapisnik zadnjega občnega zbora se prebere in odobri.

Poročilo tajnice. Odbor B. P. Č. je imel od zadnjega občnega zbora, t. j. 28. sept. 1930, 10 odborovnih sej in dve seji izvršilnega odbora. Poleg teh je bilo tudi več sej za proslavo 25 letnice preč. g. dekana Zabreta v Št. Vidu. Dopisov je došlo 49, odposlanih je bilo 33. Moških članov 97, ženskih 164, skupaj 261. Umrlo jih je 9, med njimi tudi zaslužni g. učitelj Aleksander Jeločnik, bivši mnogoletni režiser Čitalničnega odra. Za vse njegovo in lepo delo pri Čitalnici mu bodi plačnik dobri Bog! Prireditve: 1. Razvalina življenja (dvakrat). 2. Rokovnjači. 3. Prababica. 4. Miklavžev večer. 5. Slovesno praznova-

nje 25 letnice dušnopastirskega delovanja preč. g. dekana Zabreta v Št. Vidu. 6. Novoletnica, združena z obdaritvijo revnih otrok. 7. Scapinove zvijače dvakrat). 8. Užitarji ter Vse naše. 9. Živa pokopana. 10. Naša kri (dvakrat). 11. Materinski dan. Dne 20. sept. je priredil fantovski odsek igro »Rešitelj«, 25. marca pa je bil lepo uspeli koncert šentvidskega cerkvenega zbora. Prireditve drugih društev: 1. Draveljsko prosvetno društvo »Utopljenca«. 2. Šentvidski gasilci: prireditev pri pogrnjenih mizah. 3. Tukajšnje sirotišče: Flavij, mladi mučenec. Čitalnica ima fantovski odsek. Knjižnica je likvidirala ter je last Marijine družbe. Sedaj je popolnoma urejena in se je nakupilo več novih knjig. Posluje vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu, za moške od 9 do 10, za ženske pa od 15 do 16.

Blagajniško poročilo. - Dohodkov Din 29.283/90, skupnih izdatkov Din 29.283/90. Poročilo se odobri. Gosp. predsednik doda, da je bilo glasom tega poročila pri čitalnici čistega dobička Din 3070/95.

Poročilo fantovskega odseka. V poslovnem letu 1931./32. je deloval fantovski odsek izredno živahno. Sestanki so bili v zimski dobi vsak ponedeljek, v poletni dobi pa vsak drugi ponedeljek. Predavanja so bila zgodovinska, socialna in verska. Povprečna udeležba na sestankih je bila 25—30 fantov. Zelo pohvalno je, da so se fantje v častnem številu udeleževali mesečnih verskih predavanj, za katera je skrbel fantom vedno naklonjeni duševni vodja č. g. dekan Zabret. Da so bila ta predavanja vseskozi zanimiva, poučna in

času primerna, je pokazala udeležba fantov na teh sestankih, 28—30 ali celo več kakor 30. G. dekanu se za njegovo delo v odseku najiskrenejše zahvaljujem, kakor tudi vsem ostalim predavateljem. Fantovski odsek je priredil dva izleta. Prvi je bil na Rakitno k g. župniku Lovšinu, bivšemu šentvidskemu kaplanu. Izleta se je udeležilo 14 fantov. Drugi izlet je bil na Dolenjsko. Obiskali smo več krajev, kakor Muljavo, Jurčičevo rojstno hišo, Št. Vid pri Stični, Stično, Višnjo goro in Šmarje. Udeležilo se je 25 fantov. Izlet je aranžiral g. kaplan Poje. Fantje se mu najlepše zahvaljujejo. Najlepša zahvala je gotovo nenavadna ljubezen in zaupanje, ki ga imajo fantje do g. kaplana. Imenovali bi ga lahko: fantovski kaplan. Dne 5. julija je izvršil odsek sportne tekme. Izid je dokazal, da morejo fantje v vztrajnem vežbanju sporta doseči še častne uspehe. Dne 5. maja se je udeležilo 12 fantov tabora na Sv. Joštu. Pod vodstvom g. kaplana Pojeta je naštudiral odsek igro »Rešitelj«, s katero je nameraval gostovati v Mirni peči. Ker pa so v Mirni peči prav v zadnjem hipu odpovedali gostovanje in da bi ne šel trud fantov v prazen nič, je vprizoril odsek to igro v Št. Vidu. To bodi v pojasnilo, ker so bili nekateri v zmoti ter mislili napačno, da je bila to že sezonska otvoritvena igra. Pod vodstvom č. g. Cerkovnika iz Zavoda so se vežbali fantje v igranju tamburice, kar bodo nadaljevali tudi v tej sezoni.

Poročilo se odobri. Erjavec Karel pohvali delovanje odseka. Fantje naj se vadijo v nastopih in si utrjujejo značaje. G. predsednik Poje pove vnovič vzrok igre »Rešitelj«.

Vsebina: XXXIV. občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani. — Nazaj v družino! — IV. katol. filmski in radio kongres v Franciji. — Za naše društvene knjižnice. — Delo v društvih.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čež.